17.04.2024

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle: KAA 3/2023 vp valvottu käyttötila huumeita käyttäville

HEL 2024-005293 T 03 00 00

Pääkaupunkiseudulla on arviolta noin 8000 pistämällä huumeita käyttävää henkilöä. Helsinkiläisiä on opioidikorvaushoidon piirissä noin 1000 henkilöä. Helsingissä huumeiden avoin käyttö ja siihen liittyvät ympäristövaikutukset ovat yleinen ja näkyvä ilmiö tietyissä kaupunginosissa. Pistämällä huumeita käyttäminen epäpuhtaissa ympäristöissä aiheuttaa usein vakavia komplikaatioita ja sen kautta merkittäviä erikoissairaanhoidon kustannuksia.

Vuonna 2023 Helsingin kolmessa Symppis päiväkeskuksessa toteutui 121 934 käyntiä, mikä tarkoittaa noin 488 käyntiä aukiolopäivässä. Symppisten pistämällä huumeita käyttävien terveysneuvontapalvelua käytti vuoden aikana 5059 eri henkilöä, käyntejä oli kaikkiaan 40 085. Symppiksiin palautettiin injektioneuloja 1 268 847 kappaletta, puhtaita neuloja jaettiin 2 024 278 kappaletta.

Symppiksen päiväkeskus- ja terveysneuvontatoiminta on lakisääteistä palvelua, sosiaalihuoltolaki 24b § ja valtioneuvoston asetus tartuntatautideista 6 §.

Valvotut pistotilat täydentävät muuta huumehaittoja vähentävää toimintaa. Yleisesti keskeisimpiä tavoitteita ovat: 1) marginalisoituneimpien huumeidenkäyttäjien tavoittaminen ja saattaminen kontaktiin terveys- ja sosiaalipalveluiden kanssa, 2) huumeisiin liittyvän kuolleisuuden ja sairastavuuden vähentäminen, 3) suonensisäisesti huumeita käyttävien terveysneuvonta, 4) riskien vähentäminen turvallisempaan pistämiseen opastamalla, 5) virusinfektioiden testaus ja hoitoonohjaus, 6) käyttäjien huumehoitoon hakeutumisen edistäminen, 7) huumeiden pistokäyttöön liittyvien häiriöiden ja käytettyjen pistovälineiden vähentäminen julkisissa tiloissa. Käyttötiloihin on tyypillisesti pääsy kielletty alaikäisiltä, ras-

Postiosoite
PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite
Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sotepe

Puhelin
+358 9 310 5015

Y-tunnus
0201256-6

kaana olevilta naisilta, satunnaisilta vierailijoilta ja/tai tuntemattomilta käyttäjiltä. Huumeiden välittäminen on tiloissa kielletty.

Käyttötiloista tehdyistä tutkimuksista voidaan yleisesti todeta, että valvotut pistotilat vetävät puoleensa kaikkein marginalisoituneinta huumeiden käyttäjäkuntaa, jonka yhteydet muihin sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin ovat heikot. Symppis päiväkeskukset vastaavat jo samaan tarpeeseen ja antaisivat siten luontevan ja toimivan alustan myös suljetuksi ja turvalliseksi pistettävien huumeiden käyttötilaksi.

Helsingissä käyttötilojen tarpeellisuutta ja vaikutuksia voidaan arvioida monesta näkökulmasta. Huumeriippuvainen pistettävien huumeiden käyttäjä pistää useamman kerran päivässä. Oikein sijoitettuna alueelle, jossa on näkyviä huumeiden käytöstä johtuvia ympäristöhaittoja, käyttötiloilla voisi olla suuri ympäristöhygieeninen ja katuturvallisuutta parantava vaikutus. Käyttö saataisiin osittain pois kaduilta, julkisista wc-tiloista, rappukäytävistä ja pihoilta. Esimerkiksi Symppis päiväkeskuksissa huumeiden käyttökieltoa valvotaan, mutta alueen ympäristö on käytännössä valvomatonta. Käyttötilan myötä julkisessa tilassa tapahtuvaa käyttöä voitaisiin ohjata sekä käyttäjien että ympäristön asukkaiden kannalta turvallisempaan ympäristöön. Käyttötilan tuottamat hyödyt korostuvat entisestään huumekuolemien ehkäisyssä, jos Suomen markkinoille tulee akuutteja yliannostuksia aiheuttavia aineita, kuten heroiini ja fentanyyli.

Helsingissä pistämällä huumeita käyttävien valvotuilla tiloilla voitaisiin saavuttaa merkittäviä terveydellisiä, sosiaalisia, ympäristön turvallisuuteen ja erikoissairaanhoidon kuormituksen vähenemiseen liittyviä hyötyjä. Huumehaittoja ehkäisevä käyttötila olisi helppo lisätä asiakkaat jo muutenkin tavoittavaan Symppis konseptiin. Helsingin kaupungin Symppiksellä on valmius lainsäädännön mahdollistaessa pilotoida ja arvioida käyttötilaa yhteistyössä esimerkiksi THL:n tutkijoiden kanssa.

Lisätiedot

Juha Jolkkonen, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja, puhelin: 09 310 42215
juha.jolkkonen(a)hel.fi
Mikko Tamminen, asumis-, kriisi- ja päihdepalvelujen johtaja, puhelin: 09 310 58655
mikko.tamminen(a)hel.fi
Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

17.04.2024

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

Juha Jolkkonen
sosiaali-, terveys- ja pelastus-
toimialan toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.